

SOTILAALLINEN UHKA TULEVAISUUDESSA JA VAATEITA PUOLUSTUKSELLEMME

Yleisesikuntaeversti Pekka Kurenmaa

Euroopassa käydyistä suursodasta laajoin rintamin on kulunut jo 45 vuotta. Sen jälkeen maanosassamme on eletty kilpavarustelun ja vastakkainasettelun aikaa. Vasta viime vuosina, eikä vähiten taloudellisten syiden vuoksi, on tapahtunut ainutlaatuinen käänne. Ydinaseet ovat menettämässä lähes tyystin sotilaallisen merkityksensä ja tavanomaisia joukkoja sekä aseistusta Euroopassa on alettu supistaa. Tämän seurauksena suurvaltojen strategiset ja operatiiviset doktriinit ovat suurten uudistusten alaisina. Pääosa niiden maavoimista on ollut suunniteltu käymään sotatoimia Keski-Euroopan olosuhteissa ja osa on ollut varustettu ja koulutettu toimimaan erityisolosuhteissa. Tämä näkökohta tulee varmasti säilymään vielä pitkään.

Eurooppalaisen sodan alkaminen yleensä ja eritoten massiivisena yllätyshyökkäyksenä on yhä epätodennäköisempää. On aivan ilmeistä, että suurvallat ja liittoutumat pyrkivät kaikkiin keinoin välttämään keskinäiseen avoimeen sotaan joutumista. Tämän varjolla ne ovat valmiit myös varsin pitkälle ”ymmärtämään” toistensa etuja. Taloudelliset pakotteet, muuhun toimintaan vaikuttavat rajoitukset ja asevoimalla painostamiset ovat mahdollisia ja ensisijaisia voimakeinoja.

Suomea itseään ei pidetä sotiin johtavan selkkauksen syynä eikä alueemme liene mahdollisten sotatoimien ensisijainen kohde. Kuitenkin Suomen Lapilla ja ilmatilalla tulee säilymään hyväksikäyttöarvonsa niin kauan kuin sotatoimet pohjoisilla alueilla ovat mahdollisia. Asemamme Itämeren pohjoisosassa saa uuden merkityksen, jos Baltian maiden itsenäisyystavoitteet toteutuvat ja Itä-Saksa erkane Varsovan liiton puolustusjärjestelmästä. Tällöin Neuvostoliiton vaikutusvalta Itämerellä aivan oleellisesti vähenee. Voidaan arvioida Suomen eteläosien, Saaristomeren ja Ahvenanmaan saavan suurvaltojen strategisissa arvioissa uudenlaisen painon. Omilla toimillamme meidän on kyettävä minimoimaan hyväksikäyttöspekuloinnit ja osoittamaan kykymme puolustaa aluettamme tulevaisuudessakin.

Liennytyskehityksen myönteisen suunnan ehdottomasta jatkuvuudesta ei voida olla varmoja. Kiristyvienkin suhteiden kausi voi olla mahdollinen varsinkin, jos kansojen maltti ja ihmisten kärsivällisyys ei riitä nykyisten suurten odotusten vallitessa. Tämän vuoksi eritoten sotilaiden on varauduttava myös mahdollisten vaikkakin epätodennäköisten tilanteiden varalle sekä arvioissa, suunnitelmissa että myös käytännön toimenpiteissä. Puolustuskykymme luominen ja ylläpito on niin pitkäaikainen prosessi, ettei sitä ilman pitäviä perusteita ja varmuutta uudesta turvallisuustilanteesta pidä purkaa.

Mahdollista hyökkääjää on turha lähteä arvioimaan. Kymmenenkin vuoden perspektiivillä voi tapahtua mitä vain. Molemmilla liittoutumilla jäsenvaltioineen tulee vielä kauan olemaan potentiaalista kykyä aseellisiin toimiin silloin, kun yleismaailmallinen tilanne muuttuu nykyisestä joksikin aivan muuksi ja huonommaksi.

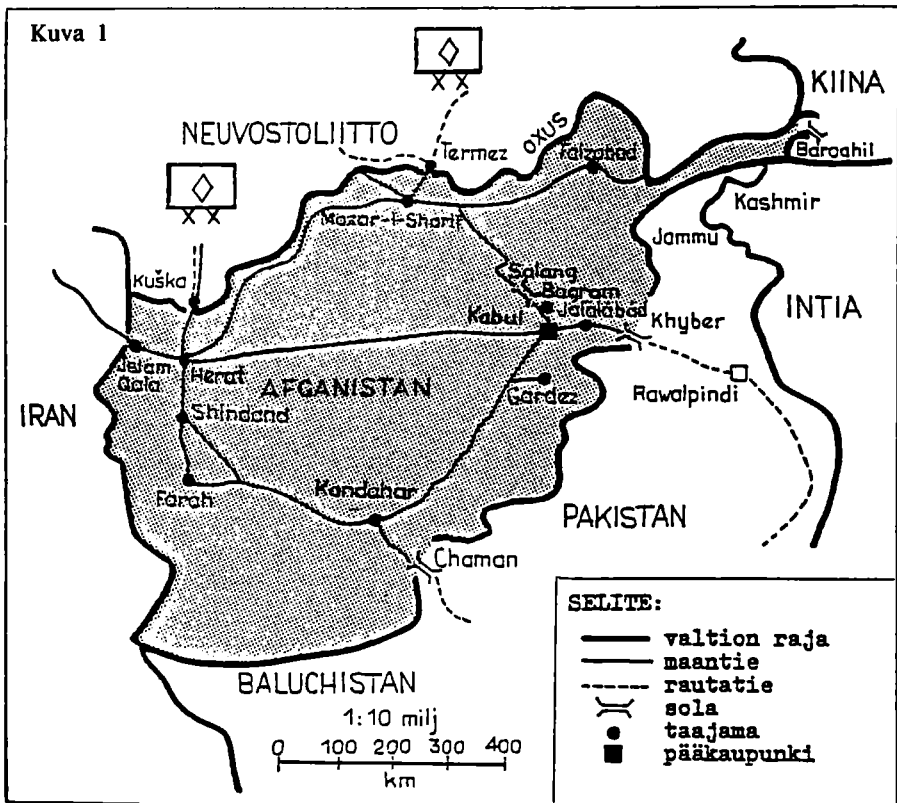
Seuraavassa tarkastellaan sotilaallisen uhkan näkymiä eräiden esimerkkien ja käynnissä olevien Wienin aserajoitusneuvottelujen valossa sekä arvioidaan kehityksen vaikutuksia puolustuksellemme.

1. ERÄIDEN SOTILASOPERAATIOIDEN TOTEUTUKSESTA

Toisen maailmansodan jälkeen on koettu kymmeniä sotia ja aseellisia selkkauksia, joista monet antavat viitteitä myös tulevaisuuden varalle. Jäljempänä tarkasteltavissa esimerkeissä ei pyritä yksityiskohtaisen tarkkaan kuvaukseen, vain oleelliset piirteet riittävät osoittamaan sotilaallisen suurvallan menettelytapoja ja mahdollisuuksia. Esimerkeissä ei myöskään pyritä selvittämään niinkään tapahtumien syitä ja taustoja kuin tuomaan esille pelkistetty toiminnan kulku.

Afganistan

Ennen vuonna 1979 alkanutta selkkausta Afganistan oli ollut jo Neuvostoliiton vaikutuspiirissä, mm. sen asevoimat oli varustettu neuvostoliittolaisella kalustolla. Maavoimat käsittivät n. 10 jalkaväkidivisioonaa ja 3 panssaridivisioonaa, ilmavoit-

millä lienee ollut n. 100 taistelukonetta. Koulutuksen tukena oli huomattava määrä Neuvostoliiton neuvonantajia.

Afganistanin kriisi ei kehittynyt yhtäkkisesti. Kapinallisten heimojen ja hallituksen joukkojen väliset yhteenotot alkoivat saada sissisodan piirteitä huhtikuun 1978 verisen vallankumouksen jälkeen. Afgistanin asevelvollisarmeijassa alkoi esiintyä myös hajoamisilmiöitä.

Loppukesällä ja uudelleen marraskuussa 1979 korkea-arvoinen neuvostokenraali vieraili Afganistanissa. Syksyllä Neuvostoliitto vahvensi Afganistanin pohjoispuolella olevia joukkojaan parilla divisioonalla, lisäsi sotilasneuvonantajiaan afgaanijoukoissa aina komppaniatasolle saakka ja lienee sijoittanut pieniä sotilasyksiköitään joillekin lentokentille.

Vallankaappaus syyskuussa v. 1979, armeijan voimistuva hajoamisilmiö, sissisota, epäily oman vaikutusvallan menettämisestä alueella yms. johtivat Neuvostoliiton päätökseen puuttua sotilaallisesti asioiden kulkuun. Se saattoi laskea joutuvansa taistelemaan ensisijassa afgaanisissejä vastaan hallituksen joukkojen ollessa myötämielisiä tai ainakin valvonnassa.

Joulukuun 1979 puolivälin tuntumassa Neuvostoliitto siirsi ilmakuljetteisesti Afganistanin pääkaupungin Kabulin pohjoispuoleiselle Bagramin lentokentälle taistelujoukkojaan, jotka ottivat haltuunsa pataljoonan voimin Salangin tärkeän maantietunnelin ja maahanlaskuprikaatin voimin sekä Bagramin että Kabulin lentokentät. Joulukuun 24. päivästä alkaen tuotiin Antonov 22 ja 12 kuljetuskoneilla 105. Maahanlaskudivisioonaa pääosin em. lentokentille ja osin Kandaharin sekä Heratin kentille.

Kahden maahanlaskudivisioonan lisäksi maassa lienee nyt ollut 8.000—10.000 neuvostoliittolaista neuvonantajaa ja muutama tuhat erikoisjoukkojen miestä.

Joulukuun 27. päivänä Kabulissa tapahtui jälleen vallankaappaus, jossa yhteydessä myös Neuvostoliiton erikoisjoukot myötävaikuttivat uuden afgaanihallinnon valtaannousua. Uusi afgaanijohto esitti avunpyynnön Neuvostoliitolle, jolloin välittömästi alkoi kahden neuvostoliittolaisen moottoroidun jalkaväkidivisioonan eteneminen Afganistaniin, toinen maan luoteisosaan Kushkan rajanylityspaikan kautta, toinen Kabulista pohjoiseen Termezin rajanylityspaikan kautta. Toisen portaan kolme moottoroitua jalkaväkidivisioonaa käyttivät tammikuun alussa samoja reittejä.

Ennakkovalmisteluistaan huolimatta neuvostojoukot joutuivat pienimuotoisiin taisteluihin Kabulissa ja useilla muilla paikkakunnilla. Operaation ensimmäisen vaiheen tavoitteena oli maan hallintokeskuksen Kabulin lähiseutuineen, lentokenttien, maan tärkeimpien kaupunkien ja laajan kehätienomaisen pääväylän Termez—Kabul—Kandahar—Herat—Kushka valvontaan ottaminen.

Saamiensa taistelukokemusten mukaan neuvostojoukot paransivat jalkaväkiyksiöitensä liikkuvuutta helikoptereilla ja ottivat käyttöön tulitukihelikopterit. Näin alkoi kehittyä helikopterikuljetusten joukkojen käyttötaktiikka.

Koko operaation sotilaallisena tavoitteena oli maaseudun rauhoittaminen, yleisen tilanteen ja hallituksen aseman vakiinnuttaminen. Tähän tehtävään Neuvostoliitto satoi runsaan 100.000 miehen voimat kyeten ajoittain vain vaivoin turvaamaan omat huoltoyhteytensä sissien toimintoilta.

Falkland

Huhtikuun 2. päivänä 1982 Argentiina aloitti maihinnousun Falklandille ottaen noin 9.000 miehen voimin haltuunsa saarten itäosassa sijaitsevan pääkaupungin Port Stanley satamineen ja lentokenttineen. Lisäksi argentiinalaisia joukkoja ryhmitettiin Itä-Falklandille Darwinin — Goose Greenin kapeikkoalueelle n. 1.500 miestä ja Länsi-Falklandille kolmeen pääkohteeseen yhteensä n. 2.000 miestä.

Englanti ilmoitti välittömästi ryhtyvänsä toimenpiteisiin n. 13.000 km:n päässä olevan saariryhmän takaisin valtaamiseksi. Briteillä ei ollut mitään mahdollisuuksia strategiseen yllätykseen, joten alunperin oli valmistauduttava ankaraankin taisteluun tehtävän täyttämiseksi. Jo hieman ennen argentiinalaisten maihinnousua lähetettiin aluetta kohti sukellusveneitä tiedustelu-, valvonta- ja suojaustehtävään. Kaukainen kohde johti laajoihin valmisteluihin, taisteluosaston rajoitettuun kokoonpanoon ja portaittaiseen toiminta-alueelle suuntaamiseen. Osastoon kuului 60—70 eri tyyppistä alusta, mm. kaksi helikopteritukialusta, muita sota-aluksia, siviilialuksia joukkojen ja materiaalin kuljettamiseksi, tankkereita yms. Maavoimien maihinnousuosasto lienee kaikkiaan ollut 6.000—7.000 miehen vahvuinen.

Huhtikuun 5. päivänä lähtivät vielä muodostettavana olevan taisteluosaston ensimmäiset osat mm. lentotukialukset kohti Falklandia. Mukana olleista joukoista osa oli vasta pari viikkoa aikaisemmin palannut NATO:n harjoituksista Pohjois-Norjasta. Seuraavana päivänä saapui yli 6.000 km:n päässä Falklandilta Päiväntasaajan eteläpuolella olevalle Ascension saarelle englantilaisia kuljetus-, pommi-, ilmatankkaus- ja tiedustelukoneita. Saaresta muodostui tärkeä ilmavoimien ja huollon tukialue sekä hyökkäysvoiman kokoamisalue.

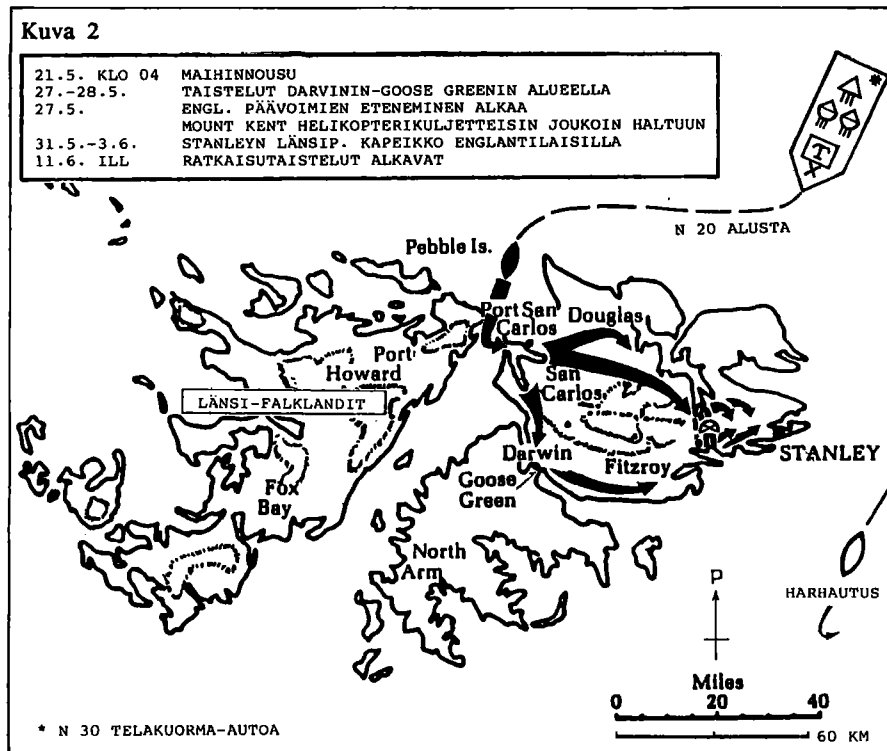
Taisteluosaston ensimmäisten osien ollessa jo matkalla jatkui Englannissa mm. 5. Jalkaväkiprikaatin muodostaminen uudelleen (kaksi sen vakinaista laskuvarjopataljoonaa oli jo matkalla) sekä kouluttaminen tulevaan tehtävään viikon mittaisessa yhteisharjoituksessa.

Englantilaisten taisteluajatus kehittyi matkan aikana seuraavaksi: 1) alue saarretaan ja eristetään sekä 2) tiedustellaan lähialueineen. 3) Puolustaja lamautetaan kommando- ja ilmaiskuin. 4) Saaret vallataan.

Ensimmäinen taistelukosketus syntyi 21. 4. 1982 Sea Harrierin pudottaessa argentiinalaisen Boeing 707 valvontakoneen merellä taisteluosaston lähellä. Toukokuun 1. päivänä englantilaiset pommikoneet ja Sea Harrierit hyökkäsivät ensimmäisen kerran maakohteita vastaan. Taistelut merellä, jossa elektronisen sodankäynnin keinot olivat merkittävässä asemassa, alkoivat. Toukokuun alkupuolella kuljetettiin sekä vesitse että ilmoitse Falklandeille toistakymmentä tiedustelupartiota, joista osa keskittyi selvittämään mahdollisia maihinnousualueita.

Taisteluissa merellä englantilaiset kärsivät huomattavia kalusto- ja materiaalitappioita, mutta kykenivät erityisesti elektronisen sodankäynnin keinoin turvaamaan operaatioiden jatkumisen. Lisäjoukkoja saapui 18.—19. 5. alueelle ja aamuyöllä 21. 5. alkoi englantilaisten maihinnousu noin 4.000 miehen voimin Itä-Falklandin luoteisosaan San Carlosiin argentiinalaisten maavoimien tulivaikutuksen ulkopuolelle. 3. Commandoprikaati otti sillanpään vahvasti haltuunsa. Maihinnousuun liittyen englantilaiset suorittivat harhauttavia helikopterikuljetteisten osastojen iskuja ja lentorynnäköitä saarten eri osiin.

Huomattavan osan helikoptereista tuhouduttua aiemmin kuljetusalustappioissa jouduttiin joukot suuntaamaan jalan vaikeakulkuisen maaston kautta tavoitteisiinsa.

Englantilaisten 2. Laskuvarjopataljoona valtasi kiivaissa taisteluissa 27.—28. 5. sillanpäästä n. 30 km:n etäisyydellä olleen Darwinin ja Goose Greenin. 27. 5. alkoi englantilaisten päävoimien eteneminen n. 90 km:n päässä olevaa Port Stanleytä kohti. Materiaali oli huomattavalta osin kannettava mukana.

Kesäkuun alussa argentiinalaiset oli eristetty Stanleyn alueella. Kesäkuun 11. päivän illasta alkaen alkoivat ratkaisuun tähtäävät hyökkäykset kenttä- ja laivatykistön tukemina ja johtivat 14. 6. argentiinalaisten antautumiseen. Näihin ratkaisutaisteluihin osallistui myös Englannissa uudelleen muodostettu 5. Jalkaväkiprikaati käsittäen Gurkhopataljoonan lisäksi Kuningattaren henkivartiokaartista kaksi pataljoonaa (Welsh Guards ja Scots Guards).

Erityisesti maihinnoussuun liittyen englantilaiset käyttivät harhautusmaihinnoussu- ja ja -tulita. Pimeyttä käytettiin runsaasti hyväksi aina varsinaisia hyökkäystaisteluita myöten. Saarrostushyökkäyksiin ja jopa soluttautueningin englantilaiset kykenivät pala palalta murtamaan argentiinalaisten passiivisen puolustuksen maastossa, joka nimenomaan suosi puolustajaa. Argentiinalaisten yritykset vahventaa joukkojaan Falklandeilla englantilaiset kykenivät totaalisesti estämään.

Koko operaatiota varten Englannista Ascensionin kautta Falklandeille englantilaiset joutuivat kokoamaan henkilöstöä ja kalustoa nopeasti, inspiroiden ja äärimmäisin ponnistuksin. Mm. pienikokoisten lentotukialusten kapasiteetti mahdollisti vain muutamien kymmenien Harrier-koneiden ja helikoptereiden toiminnan ja

näin osa koneista oli otettava mukaan muissa kuljetusaluksissa. Kaikkiaan operaatioon oli koottu 171 erilaista lentokonetta ja helikopteria, 101 sotilas- ja siviilialusta sekä runsaat 25.000 miestä, joista varsinaiseen taisteluosastoon lienee kuulunut noin 12.000.

Grenada

Marraskuun 19. päivänä 1983 Grenadassa tapahtui väkivaltainen vallankaappaus, joka näytti johtavan aiempaa suurempaan kuubalaissuuntautumiseen. Maan kuvernööri sekä useat Garibian saarivaltiot pyysivät Yhdysvalloilta suoraa apua välittömästi. USA:n kiinnostuksen kohteena oli vaikutusvaltansa säilyttämisen lisäksi myös kansalaistensa, muutaman sadan opiskelijan koskemattomuuden turvaaminen evakuoimalla heidät.

Grenadassa oli tuolloin noin pataljoonan vahvuinen kuubalaisjoukko, pääosa pioneereja, osa vakinaisen armeijan sotilaita ja neuvonantajia, rakentamassa Point Salinesin lentotukikohtaa. Grenadalaisia joukkoja oli 2 Kansan Vallankumousarmeijan pataljoonaa, ilmatorjuntapatteri ja kenttätykistöpatteri sekä 7 Kansan Vallankumousmiliisin pataljoonaa. Kuuballa oli mahdollisuus vahventaa joukkojaan sekä meri- että ilmakuljetuksin.

Amerikkalaisten tavoitteena oli nopeasti ottaa Grenada haltuunsa. Toiminta vaati salaamista ja käyttövalmiita joukkoja, joiden määrä mitoitettiin pahimman mahdollisen varalle.

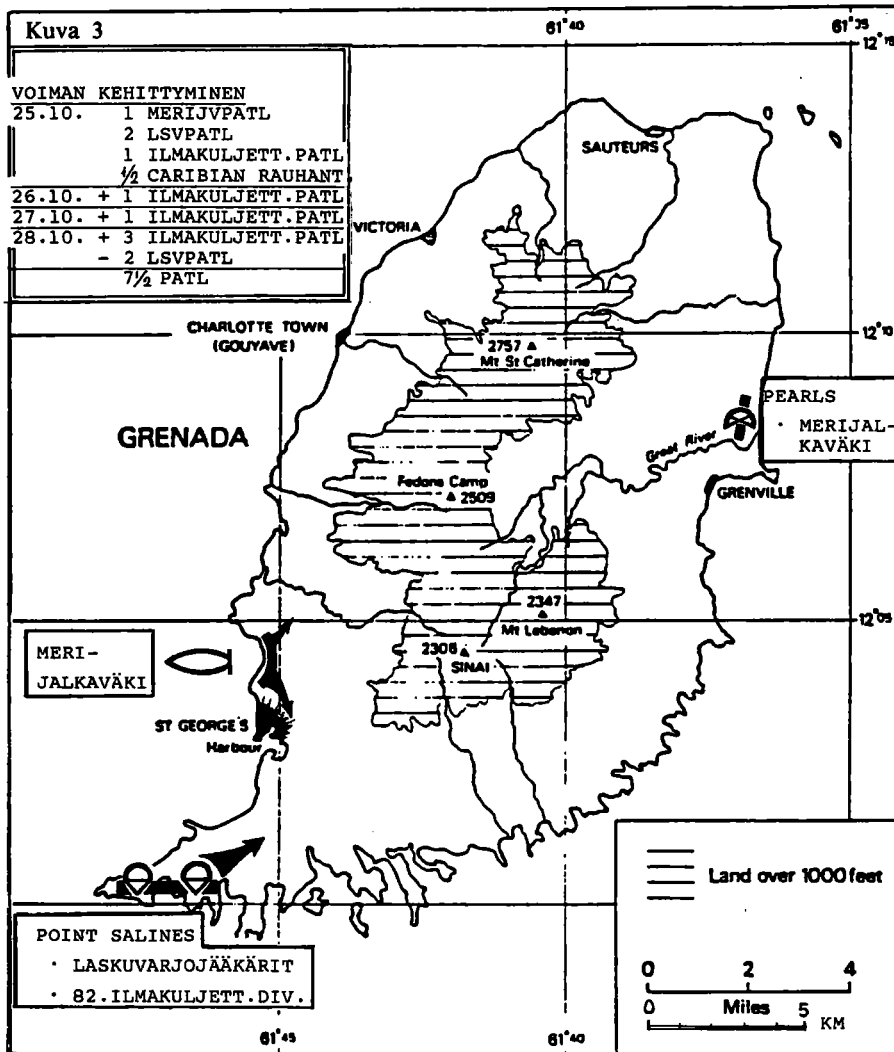
Operaatiossa merivoimien tehtävänä oli merellinen suojaus, lentotuki ja osallistuminen maaoperaatioon valtaamalla Pearlsin lentoasema sekä luomalla päähyökkäystä tukeva maihinnousu pääkaupungin alueelle. Päähyökkäyksestä vastuussa olleen 82. Ilmakuljetteen divisioonan tehtävänä oli noin 3.000 km:n päästä alkavana ilmakuljetteisena operaationa vallata Point Salinesin lentotukikohta ja lyödä kuubalais-grenadalaisten joukkojen pääosa. Ilmavoimat huolehtivat ilmasillasta, vahvennusten ja huollon kuljettamisesta, laaja-alaisesta valvonnasta sekä suojauksesta ja ilmatuesta.

Joukot käsittivät kaikkiaan 1 vahvan merijalkaväkipataljoonan, 2 laskuvarjojääkäripataljoonaa, 6 ilmakuljetteisista pataljoonaa, divisioonatason aselajiyksiköitä, huoltoa sekä tiedustelu- ja erikoisjoukkojen yksiköt. Merivoimien alusosasto käsitti lentotukialus Independencen johdolla noin 15 sota-, maihinnousu- ja huoltoalusta.

Operaatio alkoi 25. lokakuuta aamulla n. klo 5.30 varovaisella lentotiedustelulla. Jo edellisenä iltana suunnattiin merivoimien erikoisjoukkojen SEAL-osastoja tiedustelemaan satamien ja maihinnousurantojen suluttamista. Yksi partio otti haltuunsa Radio Grenadan, toinen partio suunnattiin suojaamaan kuvernööriä.

Noin klo 07 tapahtui kahden laskuvarjojääkäripataljoonan hyppy kuljetuskoneista (23 kpl) 150 metristä Point Salinesin lentotukikohtaan, jonka USA:n joukot ilmavoimien tulituen turvin (mm. gunship-kone) ottivat lyhyen taistelun jälkeen haltuunsa. Jo klo 10 alkoi 82. Ilmakuljetteen divisioonan ensimmäinen pataljoona saapua Point Salinesiin C130-kuljetuskoneissa. Myös tämä pataljoona olisi tarvittaessa kyennyt hyppäämään.

Merijalkaväki otti helikopterimaanlaskulla taistelutta haltuunsa Pearlsin lentoaseman n. klo 07.30 ja illalla pataljoonan pääosan maihinnousulla sillanpään välittömästi pääkaupungin pohjoispuolelta.

Yhdysvaltain ilmavoimat suojasivat kuljetuksia erityisesti silmälläpitäen Kuuban ilmavoimien vastatoimia. Kaikkiaan ilmoitse tuotiin yli 8.000 sotilasta ja lähes 9.000 tonnia materiaalia ja kalustoa.

Taisteluita käytiin saaren eteläisimmässä osassa pääasiassa parin vuorokauden aikana. Noin neljässä vuorokaudessa olivat kaikki oleelliset tavoitteet saavutettu. Amerikkalaisten voima kasvoi pataljoonalla päivässä kaikkiaan 7 pataljoonaan, minkä lisäksi tuli puoli pataljoonaa Caribian alueen rauhanturvajoukkoja (kuudesta maasta). Kuubalaisten ohella pääasiassa vain Grenadan Kansan Vallankumousarmeijan yksiköitä nousi vastarintaan miliisin ollessa lähes sivussa.

USA:n laskuvarjojääkäreiden paluukuljetukset tapahtuivat 27.—29. 10. Ilmakuljetteen 82. Divisioonan joukkojen siirto takaisin Yhdysvaltoihin alkoi 4. 11. 1983.

Yhteenveto

Edellä käsitellyistä esimerkeistä löytyy sekä yhteneväisiä että täysin erilaisia piirteitä. Viimemainitut ovat seurannaisia operaation kohdealueen olosuhteista ja ominaisuuksista. Sotilaalliselle suurvallalle kaikki em. toimintamallit ovat kuitenkin mahdollisia.

Tehtävän täyttämiseksi mahdollisimman täysipainoisesti ja omien tappioiden minimoimiseksi tiedustelulla on ollut merkittävä osuus. Jo pitkällä tähtäimellä on muunlaisinkin kuin sotilaallisin keinoin kyetty pysymään tietoisina kohdealueen asioista. Ennen operaation käynnistymistä on kuitenkin erilaisin sotilaallisin ja elektronisinkin keinoin pyritty selvittämään mahdollisen vastustajan ryhmitys ja voimien käyttö sekä suunniteltujen toiminta-alueiden käyttökelpoisuus. Tiedustelun toteuttamiseen ovat vaikuttaneet mm. seikat, kuten millainen ote kohdealueeseen jo entuudestaan on ollut, mahdollisuudet satelliittitiedusteluun ja miten pyrkimys yllätykseen vaikuttaa tiedustelujärjestelyihin.

Yllätyksen suomaa etua pyritään käyttämään hyväksi ja ellei strategiseen yllätykseen ole mahdollisuutta niin ainakin operatiivisella ja taktillisella tasolla siihen pyritään. Tällöin myös ratkaisevien toimintojen käynnistymisnopeudella on merkityksensä.

Nopealla reagointikyvyllä ja siis myös korkean käyttövalmiuden omaavilla joukoilla on tärkeä asema operaatioita käynnistettäessä. Ilmakuljetteiset joukot saavat yhä suuremman merkityksen. Operaatioon tarvittavaa joukkoa muodostettaessa pyritään sekä koon, laadun että monipuolisuuden suhteen varmuuteen, että se suoriutuu tehtävästään. Meri- ja ilmakuljetteen operaation kyseessä ollen jo noin divisioonan suuruisen joukon toimintaanpano vaatii kuitenkin huomattavia ponnisteluja niin kuljetus-, suojaus- kuin huoltokysymyksissä.

Sotilaallinen suurvalta pystyy varsin nopeasti muodostamaan kohdemaassa tarvittavan suorituskykyisen voimaryhmän ja saattamaan sen toimintaan hämmästyttävän kauan. Tämä kyky aivan ilmeisesti kasvaa ajan myötä. Joukon kokoa tulevat kuitenkin huolto-ongelmat rajoittamaan, ellei huoltoa saada toimimaan maayhteyksien tai tehokkaiden satamien kautta tahi saada sitä kohdemaasta itsestään.

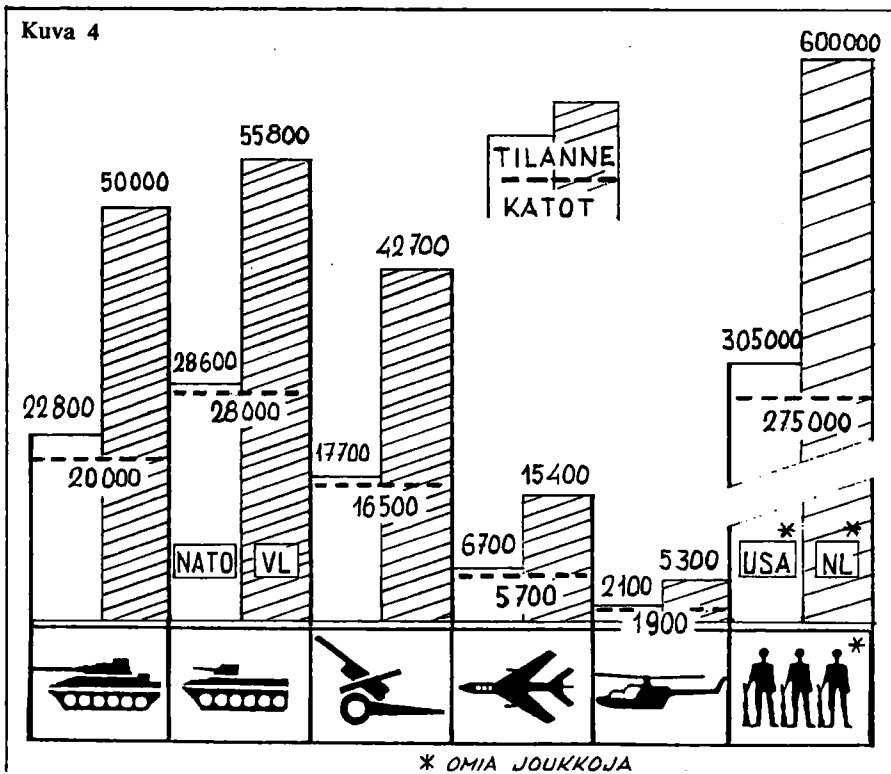
Elektroninen sodankäynti saa yhä merkittävämmän aseman operaatioissa. Elektronisin keinoin suoritettavan tiedustelun sekä suojautumis- ja hyökkäystoimien taitaminen muodostuvat oleelliseksi osaksi onnistunutta operaatiota. Myös Israelin käymissä sodissa tämä on tullut erittäin selvästi esille. Pimeyden ja huonon sään hyväksikäyttökyky on edelleenkin etu varsinkin silloin, kun joukoilla on teknistä välineistöä ja sen käyttötaito oman toiminnan edistämiseksi.

Operaation tavoitteena on saada kohdealue taipumaan omaan tahtoon tai toimintamalliin. Sotilaallisesti tämä merkitsee usein tunkeutumista alueelle ja pakkokeinoin alistamista. Tällöin kohteena ovat ylin siviilihallinto ja sotilasjohto, lentokentät, satamat, liikenneyhteyksien solmukohdat ja kapeikot, sotavoima, tiedonsiirtojärjestelmä, televisio ja radio, yleinen mielipide sekä huoltoresurssit. Näihin pyritään vaikuttamaan entistä suurempaan ja yllättävämmiin. Vaikka sodankäynti kohteineen onkin säilyttänyt paljon vanhoja piirteitään, tuo teknillinen kehitys siihen uusia ulottuvuuksia ja mahdollisuuksia.

2. ASEVOIMAT EUROOPASSA WIENIN NEUVOTTELUIJEN VALOSSA

Ydin- ja tavanomaisen aseistuksen supistaminen on lähtenyt lupaavasti käyntiin. Yhdinase on oleellisesti menettänyt merkitystään vaikkakaan siitä ei voida kokonaan luopua mm. Euroopan ulkopuolella tapahtuvan kehityksen takia. Tavanomaisen aseistuksen ja joukkojen supistamisessa Euroopassa on saavutettu huomattava yksimielisyyttä, neuvottelut Wienissä jatkuvat samalla kun käytännön toteuttamistoimenpiteetkin ovat alkaneet. Neuvotteluissa voidaan nähdä kaksi toisiinsa kiinteästi liittyvää, mutta silti erilaista tarkastelukulmaa, nimittäin toisaalta kummankin liittoutuman joukkojen ja aseistuksen lukumääräinen vähentäminen ja toisaalta niiden alueellinen ryhmittäminen Euroopassa Atlantilta Uralille. On ennenaikaista sanoa mihin lopultakin päädytään, mutta yhteisesti hyväksytty suunta on olemassa. Euroopan ulkopuolella oleviin joukkoihin rajoitukset eivät ulotu muutoin kuin silloin, kun Eurooppaan siirretään lisää asevoimia ja sopimuksen mukaiset kattorajat ylittyvät samalla.

Joukkojen ja aseistuksen supistaminen

Lähteistä ja luokitustavoista riippuen näkyy toisistaan jonkin verran poikkeavaa tietoa NATO:n ja Varsovan liiton joukkojen ja kaluston määrissä. Supistamisneuvottelujen kannalta oleellista on kuitenkin se, että kumpikin osapuoli on taistelupanssarivaunuja ja kuljetus-/rynnäkköpanssarivaunuja koskevissa kattoluvuissa samaa mieltä ja muissakin jo lähellä toisiaan. Oheisesta kuvasta käy ilmi NATO:n kesällä 1989 tekemä ehdotus, joka selvästi osoittaa suunnan. Tykistöllisen aseistuksen kattolukuehdotuksissa näkemysero 16.500—20.000 on kuitenkin vielä verrattain suuri. Myös aseistettujen lentokoneiden kategoriassa vallitsee suuri ristiriita.

Kummankin liittoutuman kokonaismiesvahvuudeksi on VL esittänyt 1.350.000 miestä niin, että sekä USA:lla että NL:lla Keski-Euroopan ydinalueella (Z) saisi kummallakin olla omia maa- ja ilmavoimien joukkoja yhteensä 195.000 miestä (NATOn esityksessä se oli 275.000). Viimeisimpien tietojen mukaan tästä näytetään oltavan yhtä mieltä.

Selvä eriyvä näkemys on ollut siinä, lasketaanko Yhdysvaltain Eurooppaan varastoima kalusto, eritoten taistelupanssarivaunut, kattorajoihin mukaan vai ei. Ratkaisematta on myös se, missä laajuudessa liittolaismaista poistettavat joukot lakkautetaan ja kalusto tuhoetaan.

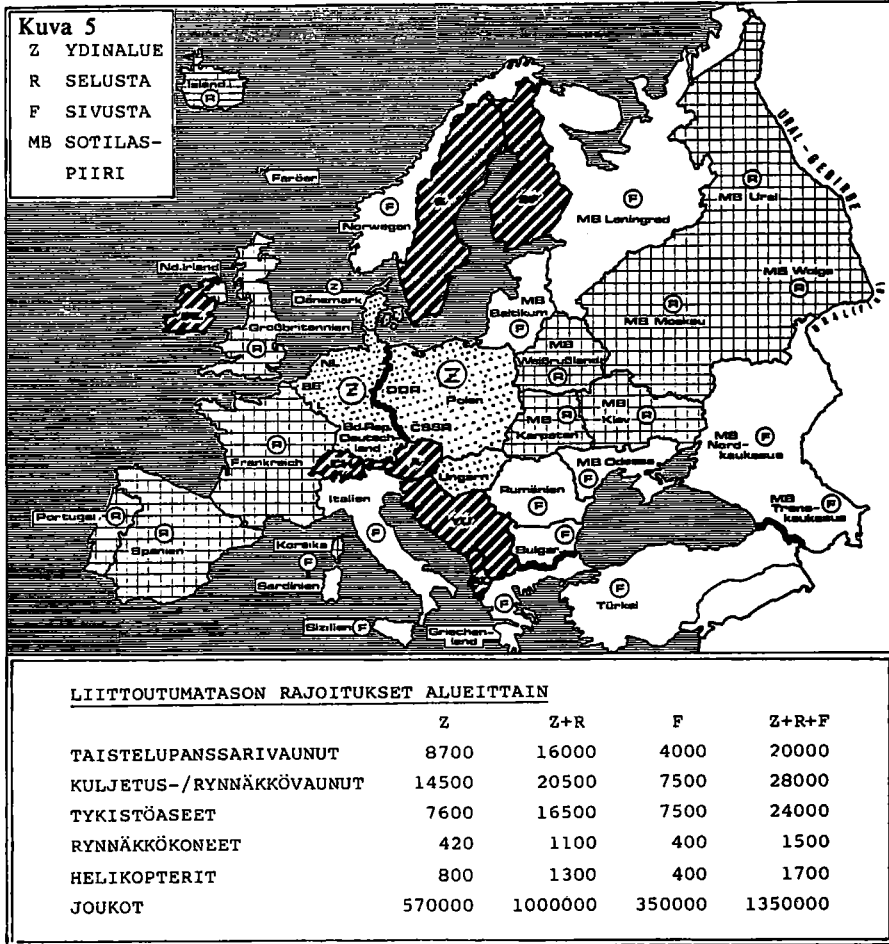
Joukkojen alueellinen sijoittaminen

Liittoutumien joukkojen alueellisilla sijoittamissäädöksillä pyritään rajoittamaan niiden hyökkäyksellistä ryhmittämistä ja hyökkäykseen keskittämistä. Yksimieliseen ratkaisumalliin ei vielä ole päädytty, mutta periaatteellinen suuntaus on nähtävissä. Ajatuksen mukaan Euroopan keskeinen ydinalue (Z) muodostaa yhden kokonaisuuden, jonka liittoutumien raja jakaa kahtia. Ydinalueesta itään ja länteen olevat tausta-alueet (R) ovat sitä tukevia alueita ja näiden ulkopuolelle jäävät sivusta-alueet (F). Kullekin alueelle on periaatteessa hahmoteltu joukkojen kattorajat. Tästä esimerkkinä on Varsovan liiton toukokuussa 1989 tekemä ehdotus.

Kuten edellä jo todettiin, on lopullinen ratkaisumalli vielä avoin. Oheinen ja otaksuttavasti myös muut mallit avaavat mm. Suomen kannalta mielenkiintoisia tarkastelukulmia lähialueillemme tulevasta sotavoimasta. Muurmanskin alue säilyttäne vielä kauan merkityksensä ja joukkonsa, mutta muuten Leningradin sotilaspiirin vahvuus jäänee varsin pieneksi sivusta-alueille sallitun kokonaisvoiman jakaantuessa Baltiaan, Romaniaan, Bulgariaan sekä kolmelle eteläiselle sotilaspiirille. Tietysti eteläistä sivustaansa heikentämällä Neuvostoliitto voisi vahventaa pohjoista sivustaa vastaavalla määrällä omia kansallisia joukkojaan. Mikäli Neuvostoliitto joutuu vetämään joukkonsa pois Baltiasta, vahvenevat Leningradin sotilaspiirin joukot oleellisesti.

NATO:n osalta voidaan arvioida Pohjois-Norjan tilanteen säilyvän nykyisellään. Mikäli liittokunnan sivusta-alueiden joukkojen kokonaismäärä jäisi alle sallitun vahvuuden kykenisi NATO sopimuksia rikkomatta tarvittaessa vahventamaan esim. Kalottialueen joukkojaan. Tämä on kuitenkin täysin teoreettinen näkökohta, sillä NATO:lla on omat ongelmansa supistaa Italian, Kreikan ja Turkin varsin suuret asevoimat ajateltuihin raameihin. Liikkumavaraa ei ehkä tule jäämään.

Sotaharjoitusten pitäminen Euroopassa myös sallitut kattovahvuudet ylittäen on mahdollista. Hyökkäyspotentiaalin nostaminen näin menetellen ei kuitenkaan ole

helppoa eikä lainkaan mahdollista salata, sillä harjoitusten toteuttamista säätelevät ilmoittamisvelvollisuudet ja rajoitukset näyttävät yhä edelleen tiukkenevan. Pelkästään joukkojen siirroistakin on ilmoitettava ennakolta, sopimusten mukainen valvonnan täydellinen estäminen on tietenkin mahdollista, mutta tällöin samalla varoitetaan muita ja siirrytään sodan uhkan ilmapiiriin.

Päätelmiä

Liittoutumien välisestä tarkastelukulmasta katsottuna ollaan selkeästi siirtymässä puolustukselliseen doktriiniin. Se tulee suurvalloissa kuitenkin sisältämään myös huomattavan vastahyökkäyskyvyn, sillä pelkkä puolustautuminen ei tuo ratkaisua. Pienten valtioiden näkökulmasta suuntaus on myönteinen, vaikkakin kaikesta huolimatta isoilla sotilasvaltioilla säilyy pieniin nähden suuri hyökkäyksellinen kyky.

Kuitenkaan massiivisen hyökkäysvoiman kokoaminen eurooppalaista valtiota vastaan ei salassa ole mahdollista.

Suurvallan maailmanlaajuiset intressit, esimerkkeinä Afganistan, Falkland ja Grenada sekä ehkäpä asevoimien vahvuuksia rajoittava aluejakokin Euroopassa vienevät kehitystä siihen suuntaan, että suurvallan on kyettävä tarvittaessa saattamaan toimintaan tehokas ja monipuolinen joukko nopeasti ja yllättävästi kauaskin omalta alueeltaan. Henkilöstö- ja kalustomäärien supistuksista huolimatta operaatiokelpoisten yhtymien määrä ei ehkä samassa suhteessa tule vähenemään. Teknisen kehityksen myötä entistä pienemmin kokoonpanoin kyetään säilyttämään tehokkuus ja samalla kasvaa joukkojen käytön joustavuus sekä nopeus. Erikoiskoulutetut joukot saavat yhä tärkeemmän merkityksen asevoimien kokonaisuudessa.

Joukkojen supistukset ja alueelliset rajoitukset sekä valvontaan liittyvät toimet koskettavat Eurooppaa Atlantilta Uralille (ATTU). Varsinkin suurvalloilla on myös muita itseään vastaan kohdistuvia ulkoeurooppalaisia uhkakuvia, joita varten ylläpidetään ja kehitetään sotilaallista voimaa Euroopassa olevien rajoitettujen voimien lisäksi.

Saksojen yhtenäistyminen ja läntisissä Varsovan liiton maissa ilmenevä halu saada neuvostojoukot pois alueeltaan voivat monin tavoin vielä vaikuttaa edellä käsitelyihin ratkaisumalleihin.

3. VAATEITA PUOLUSTUKSELLEMME

Suomi mahdollisena hyökkäyskohteena

Kuten on käynyt ilmi, sodan alkaminen massiivisena yllätyshyökkäyksenä on yhä epätodennäköisempää. Sen sijaan mahdollisesti puhjennut sota saattaa pitkittyessään kehittyä myös massiiviseksi.

Määrätilanteessa mm. pohjoisella sivustallaan suurvaltaliittoutuma saattaa pyrkiä hankkimaan itselleen etuja sotilaallisin keinoin. Lienee kuitenkin turha ruveta arvioimaan, alkaisiko mahdollinen hyökkäys ensimmäisenä Suomea vastaan, suunnattaisiinko tänne heti alussa niitä käyttövalmiita erikoisjoukkoja, joita varmastikin tarvittaisiin muualla vielä tärkeämmillä alueilla jne. Jos kuitenkin katsotaan, että tällainen hyökkäys jossakin tilanteessa on mahdollinen, on sen torjumiseksi myös varauduttava.

Suurvaltaliittoutumalla ei tule olemaan helppoa käynnistää Euroopassa yllätys-hyökkäystä toista maata vastaan rikkomatta samalla joukkojen käyttöä rajoittavia tai valvontaa koskevia sopimuksia. Lisäksi lukuisat kansainväliset kanssakäymiset ja riippuvuudet, tiedonvälitys sekä äärimmillään satelliittitiedustelu aiheuttavat sen, että joitakin ennakkovaroituksia kiristyvistä tilanteesta syntyy. Osataanko niitä sitten käyttää hyväksi, on eri asia.

Suurvaltaliittoutuma kykenee järjestämään valitsemissaan kohdemaissa pitkäjänteisen tiedustelun. Muiden tiedustelukeinojen ohella erilaisten peitejärjestöjen ja -toimintojen avulla voidaan hankkia hyvin yksityiskohtaista tietoa, jota voidaan käyttää hyväksi esimerkiksi yllätyshyökkäystilanteessa. Peitejärjestöt voivat toimia myös mahdollisen hyökkäysjoukon etuosastona, jonka tehtäviä voivat olla tärkeiden henkilöiden tuhoaminen, joidenkin kohteiden haltuunottaminen, hyökkäysjoukon maahantulon edistäminen ja opastaminen, johto-organisaatiossa toimiminen yms.

Periaatteessa Suomea vastaan kohdistuvan yllätyshyökkäyksen tavoitteena voi olla alueellisen edun hankkiminen kolmatta osapuolta vastaan. Toimenpide voi koskea koko valtialuetta, pelkäämään pohjoisinta Suomea tai vain eteläisen rantamaan ja saariston osia. Tavoiteasettelu riippuu suurvaltaliittoutuman omista kokonaistavoitteista, arvioinneista tilanteen kehittymisestä, käytettävissä olevista voimavaroista ja arvioituista uhrauksista.

Suomen kannalta vaarallisin on koko valtialuettamme koskeva vaihtoehto sen totaalisuuden vuoksi.

Yllätyshyökkäyksellä koko maan haltuun saaminen edellyttää valtion johdon ja sotilasjohdon eliminoimista, puolustusvoimien toiminnan estämistä riittävän laajalla alueella ja kansan puolustustahdon lamaannuttamista.

Hyökkääjän on laskelmissaan lähdettävä siitä, että maahamme tunkeutuessaan se joutuu taisteluun. Toisin sanoen esimerkiksi pelkän peitejärjestön alkuiskuilla ehkä muutamiin kymmeneen kohteisiin ei voida saavuttaa ratkaisevaa tulosta, vaan siihen tarvitaan huomattavasti suuremmat voimat. Yllätysedun säilyttäminen kuitenkin pakottaa joukon pitämiseen verrattain pienenä. Toisaalta epäonnistumisen välttämiseksi on toimintaan pantua joukkoa kyettävä myös vahventamaan lisäjoukoin.

Kohteina voidaan tällöin nähdä mm. valtijohto, eduskunta, eräät ministeriöt, siviililäänin johto, poliisi, radio ja televisio, sähkönjakelu sekä vastaavasti ylin sotilasjohto, pääkaupunkiseudun esikunnat, sotilaslaitokset ja joukko-osastot. Edelleen pääkaupunkiseudun lentokentät hyökkääjän on ehdottomasti saatava haltuunsa. Suomen ilmavoimien ja lähialueilla/ -lääneissä sijaitsevien joukkojen vastatoimien torjumiseen on varattava voimaa. Jos hyökkääjä arvioissaan päätyy siihen, että yhden tai kahden lentokentän haltuun saaminen ei riitä turvaamaan operaatiossa tarvittavien joukkojen, kaluston ja materiaalin alueelle tuontia, on satamia tai maayhteyksiä saatava myös käyttöön. Tätä kautta syntyy uusia haltuun otettavia tai eliminoitavia kohteita sekä kuljetuksien suojaamistarpeita. On siis vakavasti valmistauduttava taistelemaan maalla, merellä ja ilmassa.

Edellä esitetty erittely osoittaa, että yllätyshyökkäyksessä huomioon otettavia kohteita kertyy suuri määrä. Osissa niistä voidaan saavuttaa haluttu tulos pieninkin osastoin osan edellyttäessä vahvojakini voimia. Maaoperaatioihin tarvittavan voiman kokonaismäärä kohoaa hyvin nopeasti tuhansiin, ehkäpä yli kymmenen tuhannen pelkäämään pääkaupunkiseudun kohdalla. Tällöinkin on päästävää nopeaan ratkaisuun, saatava valtijohto toimimaan hyökkääjän tahdon mukaan, ja näin pyrittävä estämään taistelutoimien laajeneminen. Mikäli hyökkääjä ei tällaisen lopputuloksen varaan voi luottaa, on sen tarvittaessa nopeasti voitava kasvattaa voimansa moninkertaiseksi joutuessaan taistelemaan liikekannalle pantua kenttäarmeijaamme vastaan.

Mikäli hyökkääjän tavoitteena olisivat vain hyvin rajalliset osat Suomen etelärannikkoa ja Saaristomerta sekä Ahvenanmaa, saattaisi operaatio paljolti muistuttaa Falklandin ja Grenadan malleja maahanlaskujoukkojen ja merijalkaväen panoksen ollessa vieläkin suuremman. Lisäksi hyökkääjän on valmistauduttava pitkiin ja kuluttaviin torjuntataisteluihin.

Lapissa yllätyshyökkäyksen tavoitteena ilmeisestikin olisi maa- ja ilmaoperaatioiden edistäminen ottamalla haltuun lentokentät, liikenteellisesti tärkeät kohteet ja alueet, joilla voidaan helposti torjua puolustajan lisävoimien tulo. Alueella olevat sotilaskohteet ja johtamisjärjestelmä ovat myös ensisijaisia lamautettavia kohteita.

Kuva 6

PUOLUSTUSVOIMAT 1993

(PÄÄESIKUNNAN ESITYS)

- = MAANPUOLUSTUSALUEEN JA SOTILASLÄÄNIN ESIKUNTA
 = SOTILASLÄÄNIN ESIKUNTA
 = JOUKKO-OSASTO
 = VARIKKO JA SOTILASLAITOS
 = SOTILASOPETUSLAITOS

Puolustusjärjestelmämme

On vaikea ajatella, että maamme ilman mitään ennalta nähtävissä olevaa aihetta ja ympäristössämme tai laajemmin Euroopassa tapahtuvaa muutosta joutuisi yhtäkkiä hyökkäyksen kohteeksi. Pienin voimin puolustatumiskykyistä valtiota vastaan aloitettava sotilaallinen operaatio sisältää suuren epäonnistumisen mahdollisuuden. Tämä sekä varautumiset muihin suuntiin aiheuttanevat vääjäämättä laajahkoja valmisteluja ja salaamisvaikeuksia. Kiristyneessäkin kansainvälisessä tilanteessa yllätyshyökkäyksen kohde saattaa kuitenkin paljastua vasta aivan viime tingassa.

Puolustusjärjestelmän tulee olla sellainen, että myös yllätyshyökkäyksen kynnyks on korkea. Järjestelmän tulee sekä siviili- että sotilassektorilla kestää osatappioita korkeimmallakin tasolla ja mikäli näin tapahtuisi, toiminta jatkuisi ennalta määrättyjen sijaisten johtamana.

Alueellinen puolustusjärjestelmämme on monin tavoin erinomainen pohja yllätyshyökkäyksen torjunnalle. Siinä johtaminen, tehtävät ja vastuu sekä jatkuva valmius mahdollistavat puolustustoimenpiteiden varman käynnistymisen. Koko valtakunnan alueelle hajautettua johtamisjärjestelmää joukkoineen ja satoine liikekannallepanon perustamispaikkoineen on mahdotonta samanaikaisesti lamauttaa. Kertausharjoitusten toteuttamistapa luo varmuuden, että joukkojen perustaminen osataan.

Varusmieskoulutusjärjestelmä, jossa säännöllisin ja riittävän lyhyin väliajoin astuu aina uusi saapumiserä palvelukseen, takaa rauhanajan joukkojen tasaisen suorituskyvyn.

Mahdollisen yllätyshyökkäyksen ennalta ehkäisyyn tai torjunnan onnistumisen kannalta arin ja ratkaisevin vaihe on se ajanjakso, jolloin on toimittava pääasiassa vain rauhanajan joukoin. Suojajoukkojen tai koko kenttäarmeijan tultua perustetuksi ja ryhmitetyksi on yllätyshyökkäyksen todennäköisyys enää vähäinen.

Puolustusajattelussa joukkojen käyttöperiaatteen tulisikin entistä voimakkaammin painottua siten, että rauhanajan joukot käytetään yllätyshyökkäyskynnyksen nostamiseen mahdollisimman korkeaksi ja liikekannallepanossa perustettavat joukot suunnitellaan käytettäväksi laajamittaisenkin hyökkäyksen ennalta ehkäisyyn tai sen torjuntaan.

Meri- ja ilmavoimiemme koulutus, toiminta ja valmiudet edistävät niiden käyttöä yllätyshyökkäyksen torjuntaan. Rannikkotykistö kiinteine järjestelmineen lähetyksimisreitien ja satamien suulla on rinnastettavissa edellämainittuihin. Sen sijaan maavoimien muiden joukkojen koulutusta ja käyttöperiaatetta tulisi kehittää em. perusajatusta vastaavaksi. Käytännössä tämä merkitsisi ensiksi koulutusta yllätyshyökkäyksen torjuntaa varten ja toiseksi nykyisen koulutuksen mukaisesti kenttäarmeijan joukkoihin sijoituskelpoisuutta silmälläpitäen.

Edellä olevan mukaan kullekin rauhanajan joukolle tulee määrittää pätehtäväksi yllätyshyökkäyksen torjuntaan liittyvä tehtävä ja muodostaa osatot kohteiden ominaisuuksien mukaisiksi. Tilanteen vaatiessa nämä joukot pätehtäväänsä pitävät kohteensa ja ovat valmiina torjumaan yllätyshyökkäyksen. Osa joukoista varataan vastahyökkäyksiin maahantunkeutujan avainkohteisiin. Tehtävä jatkuu niin kauan, että ainakin liikekannallepanossa perustetut suojajoukot on ryhmitetty tilanteen mukaan. Tämän vaiheen jälkeen, jos taisteluihin ei ole jouduttu, näistä

yllätyshyökkäyksen torjuntaosastoista muodostetaan esimerkiksi ylemmän johdon reservejä.

Nykyinen sotilaskoulutuksemme pitää sisällensä tarvittavan koulutusaineksen, mutta painotuksia on muutettava yllätyshyökkäyksen torjunnan ja kohteiden puolustamisen suuntaan. Mieskohtaisten taistelijantaitojen lisäksi mainittakoon mm. linnoittaminen taajamissa, ilmatorjunta, suojautuminen, pimeätoiminta ja johtaminen. Joukkojen koulutuksessa liikkuvuudella ja johtamisella on tärkeä asema. Kaikilla tasoilla tulee olla myös kyky selviytyä elektronisen sodankäynnin haittavaikutuksilta. Omat, toisistaan poikkeavat piirteensä koulutukseen aiheuttavat myös toimintaympäristö ja arvioitu hyökkäyksen kuva, jotka Pohjois-Suomessa ovat erilaiset kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Uhkakuvaa vastaavien johtamis-, yhteistoiminta- ja joukkojen harjoitusten toteuttamisen tulisi olla jatkuvaa.

Saattaa olla, että yllätyshyökkäyksen torjuntajärjestelyt, tiedustelu ja valvonta, suojaustoimenpiteet, varusmiesjoukkojen tehokkuusvaateet, teknilliset aselajit ja puolustushaarat sekä johtamisjärjestelmän toimivuus sitovat kantahenkilöstöä entistä enemmän. Tällöin reserviläisjohtajille on annettava entisestään suurempia vastuita ja valmiuksia liikekannalle pantavissa joukoissa.

Jotta käytettävissä olevasta torjuntavoimasta saadaan suuri teho, on henkilöstö varustettava mm. luotiliivein ja pimeätoimintavälinein. Kaikkien joukkojen on kyettävä liikkumaan moottorituna ja suurelta osin panssaroituna. Ilmatorjuntasuojan on oltava erittäin hyvä. Johtaminen radioilla on ulotettava ryhmätasolle saakka.

Päätäntä

Euroopan taloudellinen ja poliittinen yhdentymissuuntaus yhdessä joukkojen ja aseistuksen supistamispyrkimysten kanssa on loitontamassa sodan mahdollisuutta maanosassamme. Toisaalta asevoimien supistamisenkin jälkeen, ellei se sitten jatku uusin supistuskierroksin, täällä on pienen valtion kannalta katsoen sangen suuri sotilaallinen potentiaali. Sopimusten mahdollisesti rikkoutuessa voivat suurvallat saada myös vahvennusta Euroopan ulkopuolelta. Massiivisen suursodan uhka maanosassamme on kuitenkin yhä vähenemässä.

Suurvalta on toisaalta entistä kykenevämpi rajoitettuun sotilasoperaatioon ja nykykehitys vie edelleen tähän suuntaan. Alueellinen puolustusjärjestelmämme on tällaista uhkaa vastaan erittäin hyvä ja kaipaa ainoastaan joukkojen käyttöperiaatteisiin tarkistuksia ja niitä vastaten koulutuksen kehittämistä sekä varustuksen lisäämistä. Yleiseen asevelvollisuuteen perustuvalla liikekannalle pantavalla kenttäarmeijallamme tulee olemaan yhä parempi hyökkäystä ennalta ehkäisevä ja torjuva vaikutus.

Nykykehityksen valossa ja huolehtiessamme edelleenkin puolustautumiskyvyttämme näyttäisi suurvallan rajoitettu sotilasoperaatio, jos se on ylipäättään toteutuakseen, olevan mahdollinen ennemminkin vain maamme jotakin osa-aluetta kuin koko valtialuetta vastaan.

Jälkipuhe

Kirjoituksen mennessä painoon, elokuun alussa, on yhdentyvä Saksa tosiasiasta kuten myös Varsovan Liiton jonkin asteinen purkautuminen. Nämä tekijät sekä

Baltian maiden itsenäistymispyrkimykset aiheuttavat sen, että mm tässä artikkelissa tarkasteltu ehdotus aseiden ja joukkojen alueellisesta sijoittelusta tulee olemaan toisenlainen. Periaatteellinen ajatusmalli saattaa edelleenkin olla samalla pohjalla, mutta esimerkiksi Neuvostoliiton läntisten sotilaspiirien vahvuudet tullevat olemaan aiempaa suuremmat — Leningradin sotilaspiirissäkin!

LÄHTEITÄ

1. Sotilasaikakauslehti 3/1980. Nordberg: Afganistan, sissien ja vieraanvaraisuuden maa.
2. Sotilasaikakauslehti 11/1981. Röttsä: Ongelmallinen Afganistan.
3. Tiede ja Ase n:o 41, 1983. Myyrä: Elektronista sodankäyntiä Falklandilla ja Libanonissa v. 1982.
4. Sotilasaikakauslehti 5/1988. Suninen: Englantilaisten hyökkäys Falklandilla 1982.
5. Sotilasaikakauslehti 10/1988. Suninen: Falklandin sota 1982.
6. Sotilasaikakauslehti 8/1982. Apajakari: Uutispaloja Falklandeilta.
7. Sotilasaikakauslehti 10/1982. Apajakari: Falklandin taisteluiden huollosta ja karttapalvelusta.
8. Marine Corps Gazette 7/1985. Lippman: The Falklands War.
9. Defence Update International 65/1985. Eshel: Falklands' land battles.
10. Defence Update International 66/1985. Eshel: Falklands' land battles.
11. Janes Military Review 4/1985. Isby: Military Lessons of the Grenada Campaign.
12. Military Review 7/1986. Bolger: Operation Urgent Fury and Its Critics.
13. Sotilasaikakauslehti 2/1990. Visuri: 80-luvun sotilaspoliittinen tilinpäätös.
14. Österreichische militärische Zeitschrift 4/1989. Magenheimer: Zum Stand der Verhandlungen über konventionelle Streitkräfte in Europa.
15. Institute for Defence and Disarmament Studies, July 1989: Cutting Conventional Forces (raportti).
16. Arms Control and Disarmament Agency, March 1990: Negotiation on Conventional Armed Forces in Europe (raportti).